

ტარიფების რეგულირება

პრეზენტაცია საქართველოს ენერგეტიკის და
წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული
კომისიისათვის

საქართველო, ბათუმი
2011 წლის აგვისტო

ჯეფ დეროუენი, აღმასრულებელი დირექტორი
სქოთ ლოულესი, ფინანსური ანალიზი
ქუანგ ნგუიენი, იურიდიული განყოფილება
კენტუკის კომუნალური მომსახურების მარეგულირებელი კომისია



თავიდან.....

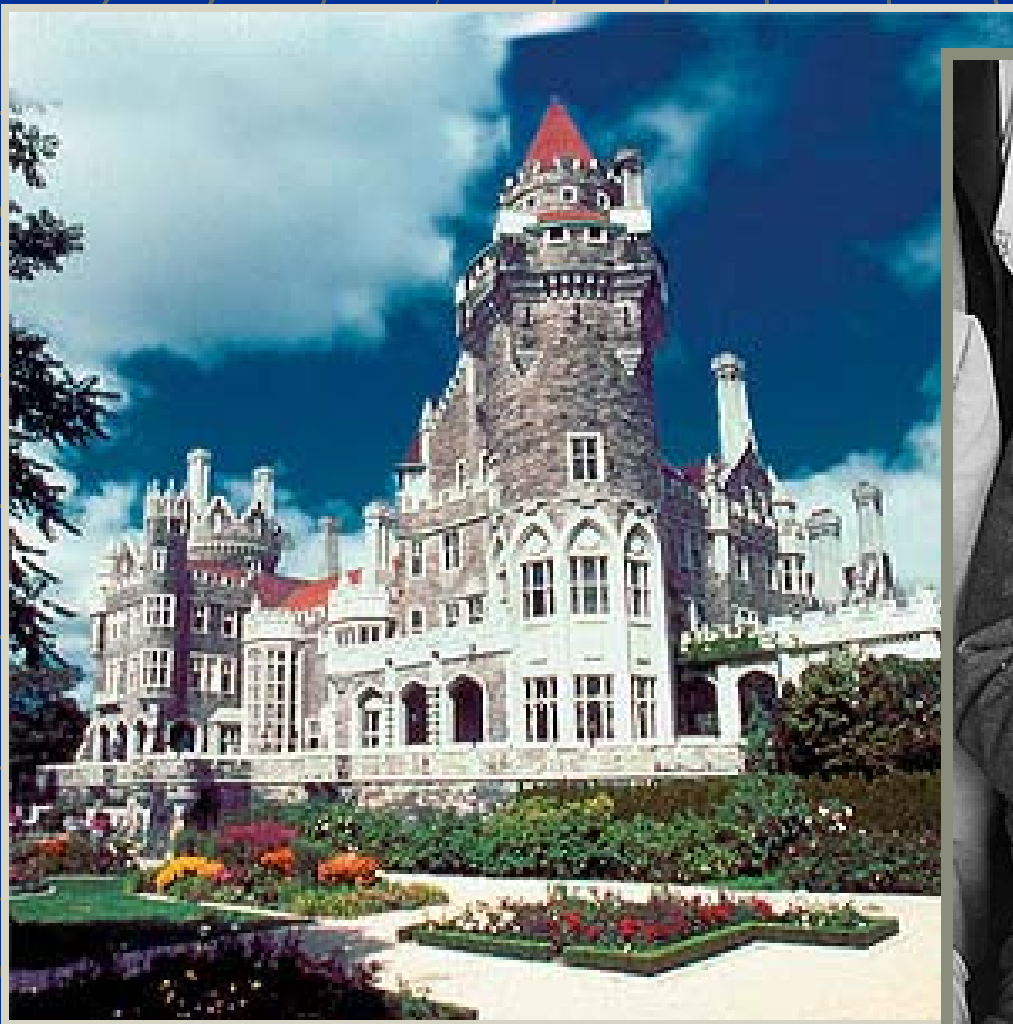




თუმცა, რაც თომას ედისონმა
შეძლო, ეს სიტუაციის
მთლიანობაში აღქმაა. ედისონი
პირველი იყო, ვინც
გენერატორიც და ნათურაც
კომერციულად მომგებიანი
გახდა, მოახდინა მათი
კომბინირება და
ფართომასშტაბიანი
ელექტროფიკაციის
უპირატესობები დაგვანახა. იგი
იყო გენიოსი, რომელმაც
თავსატების ნაწილების სწორად
დაწყობა და მთელი სისტემის
ამუშავება შეძლო

"ეკონომისტი" (The Economist), 1999 წელი

პერლ სორითის სადგური



კასა ლომა, ტორონტო



გენერალ-მაიორი სერ ჰენრი მილ პელატი,
სამეფო ვიქტორიანული ორდენის
კავალერი

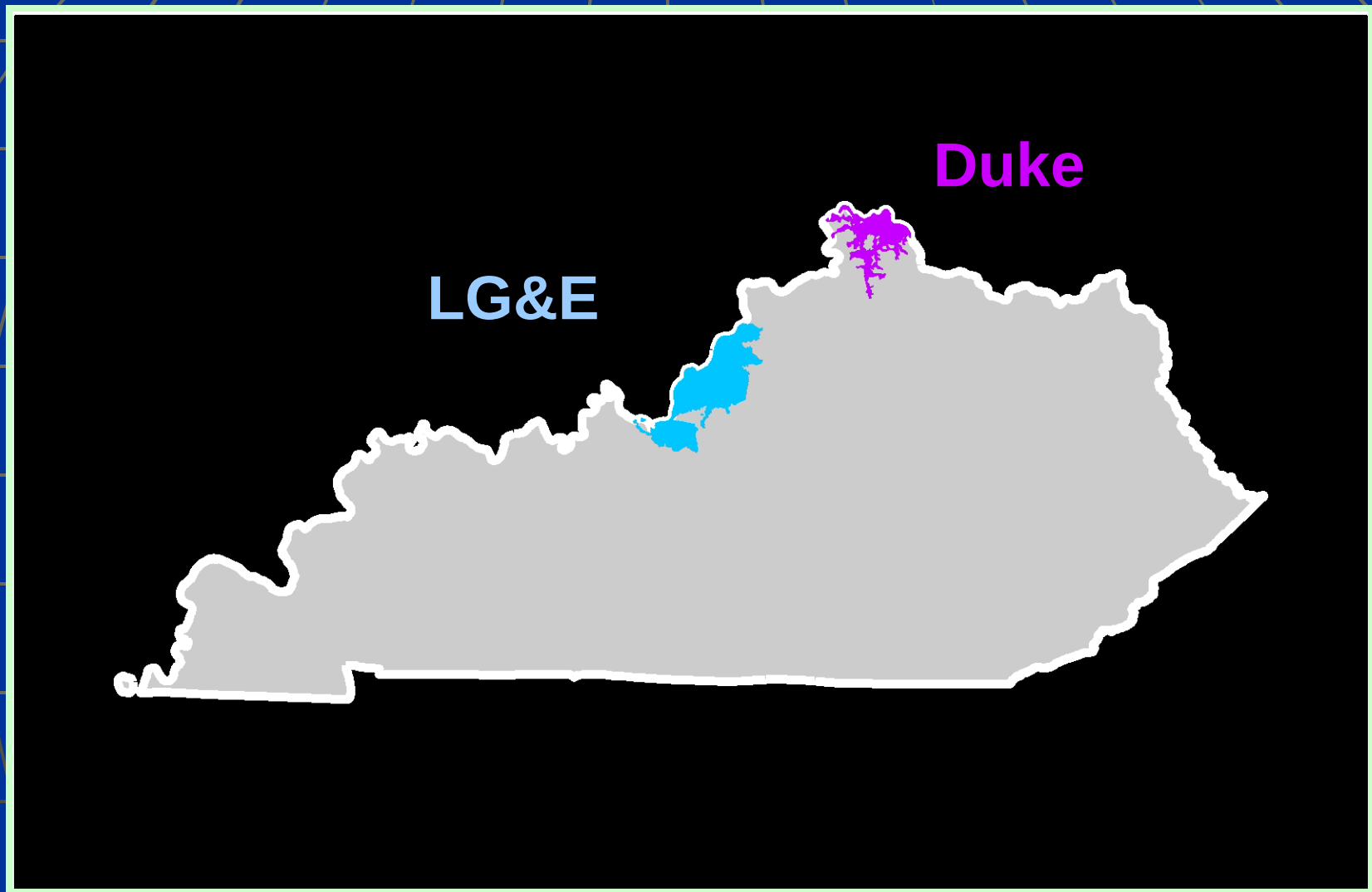
მონოპოლიების რეგულირება: ხელშეკრულება რეგულირების შესახებ

მარეგულირებელი კომისიები პირველად
სატრანსპორტო მონოპოლიების
ზედამხედველობის მიზნით შეიქმნა

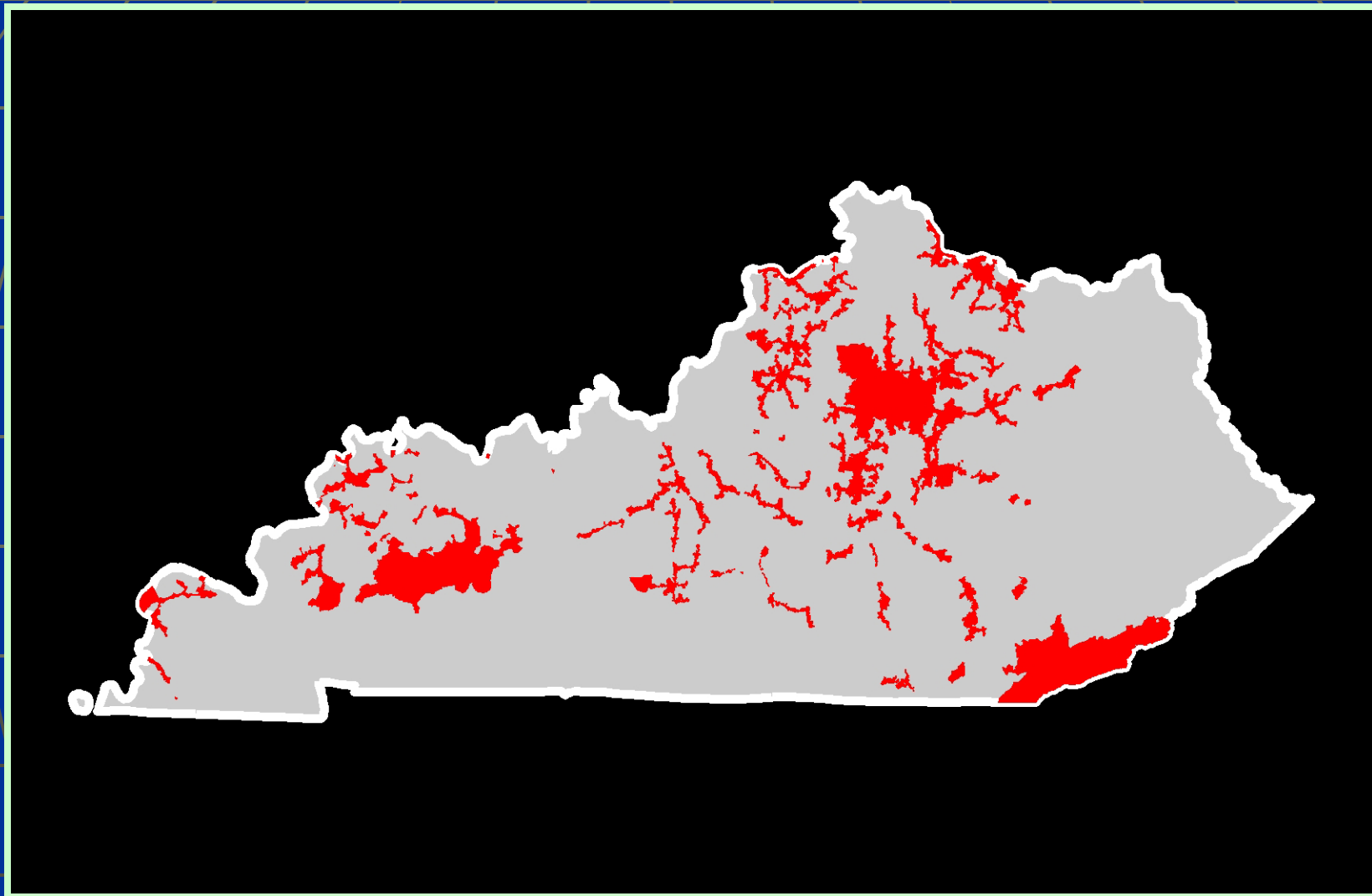
- როდ აილენდი – 1839 წელი
- მასაჩუსეტსი – 1861 წელი
- 20 შტატი 1900 წლამდე
- კენტუკი შედარებით ახალბედაა (1934 წელი)



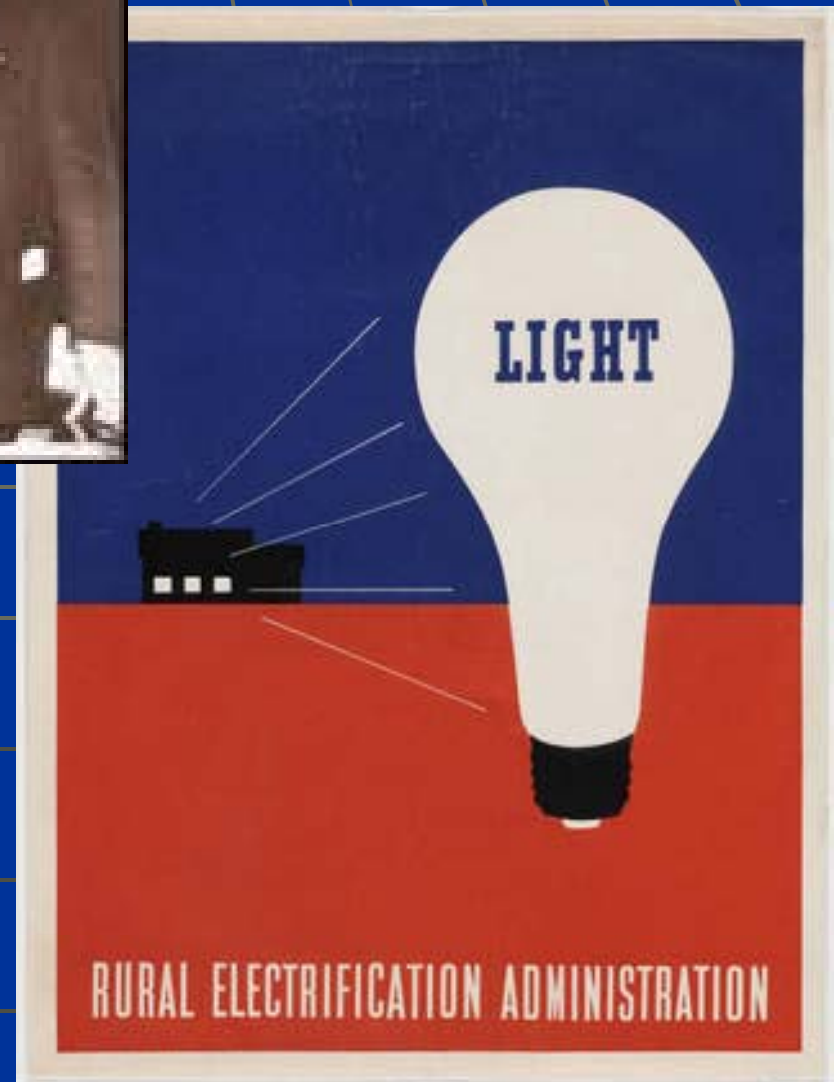
კენტუკის ელექტროენერგიის კომპანია (AEP)

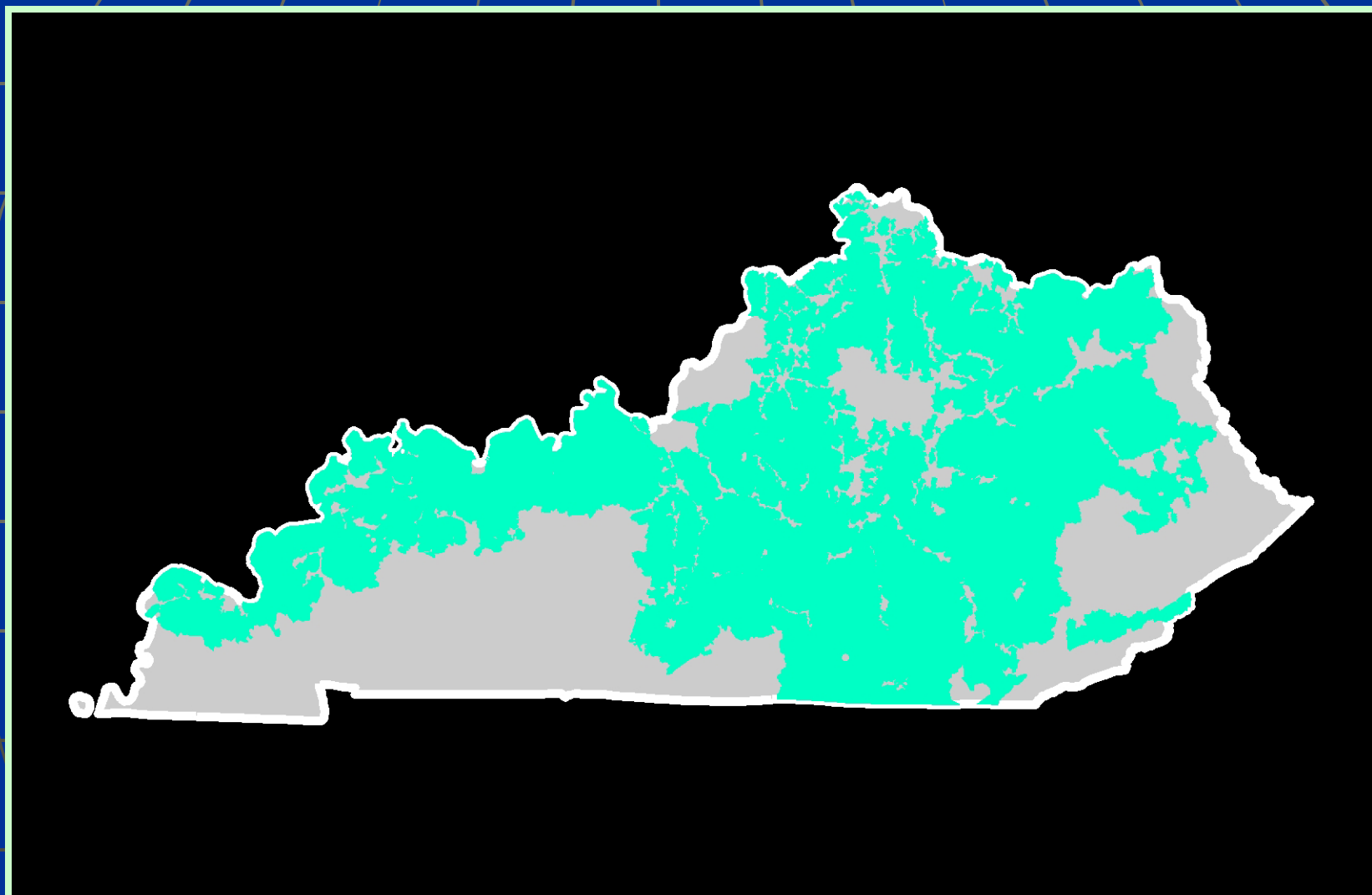


ლუისვილის გაზის და ელექტროენერგიის კომპანია – 7
"დიუკ ენერჯი კენტუკი"



კენტუკის საწარმოო კომპანია





სასოფლო რაიონების ელექტრო-კომუნიკაციების
იურისდიქცია

Electric Distribution Service Areas

PSC Regulated Rural Electric Utilities

- Big Sandy RECC
- Blue Grass Energy Cooperative
- Clark Energy Cooperative
- Cumberland Valley Electric
- Farmers RECC
- Fleming-Mason Energy Cooperative
- Grayson RECC
- Inter-County Energy Cooperative
- Jackson Energy Cooperative
- Jackson Purchase Energy Corporation
- Kenergy Corporation
- Licking Valley RECC
- Meade County RECC
- Nolin RECC
- Owen Electric Cooperative
- Salt River Electric Cooperative
- Shelby Energy Cooperative
- South Kentucky RECC
- Taylor County RECC

PSC Regulated Investor Owned Utilities

- American Electric Power (AEP)
- Duke Energy Kentucky, Inc.
- Kentucky Utilities Company (KU)
- Louisville Gas and Electric Company (LG&E)

TVA Regulated Utilities

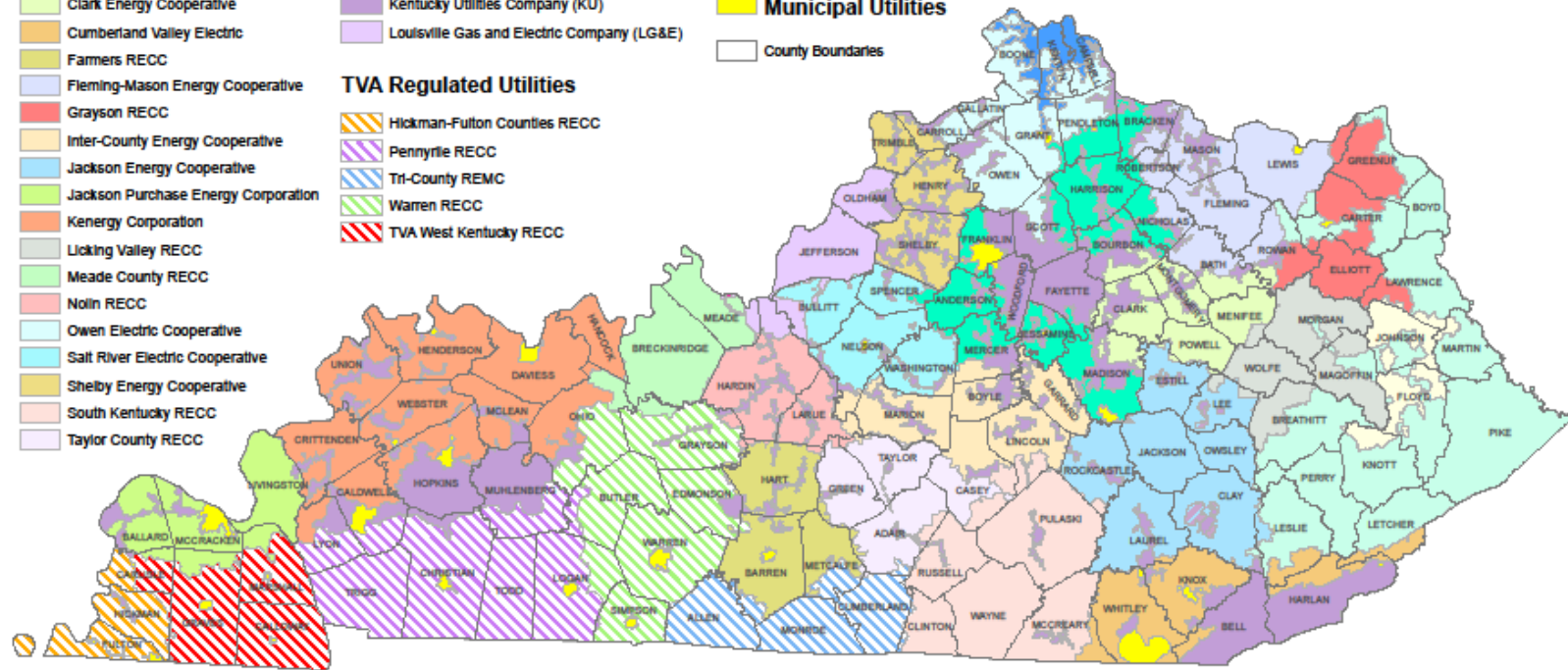
- Hickman-Fulton Counties RECC
- Pennyrile RECC
- Tri-County REMC
- Warren RECC
- TVA West Kentucky RECC

Multi-Service Areas

- Jackson Energy Cooperative & KU
- Meade County RECC & LG&E

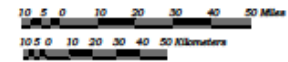
Municipal Utilities

- County Boundaries



Kentucky has 30 municipal systems serving over 300,000 customers. Twelve of these are provided wholesale power by the Tennessee Valley Authority (TVA) and are regulated by them. The others are self-regulated by the municipality. The boundaries for the municipal systems were either derived from the Public Service Commission's certified territory maps, or from boundaries submitted for informational purposes to the PSC from the municipalities. If the municipal service area boundaries were unknown, a circle was placed around the urbanized area.

The electric service areas are compiled from certified territory maps on file with the Public Service Commission. These are legal documents which define the retail service area of electric suppliers regulated by the Commission (Kentucky Statute 278.017). The legal certified territory boundaries are drafted on 1:24,000 USGS topographic maps, and can be assumed to have an accuracy of 100 feet. This map, which was compiled from the data, is for informational purposes only, and has no legal standing.



Kentucky Public Service Commission
July 14, 2009

კენტუკის კომუნალური მომსახურების მარეგულირებელი კომისია

- შეიქმნა კენტუკის გენერალური ასამბლეის მიერ 1934 წელს.
- დამოუკიდებელი მარეგულირებელი უწყება
- კვაზი-სასამართლო ფუნქცია
- კომისია არ ადგენს ენერგეტიკის პოლიტიკას ანდ საწარმოების რეგულირების ფართო პოლიტიკას
- მუშაობს წესდების, რეგულაციების და სასამართლო პრეცედენტების შესაბამისად

კენტუკის კომუნალური მომსახურების მარეგულირებელი კომისია

- არეგულირებს შტატის ტერიტორიაზე
განლაგებული შემდეგი საწარმოების ტარიფებს და
მომსახურებას:
 - ბუნებრივი გაზის განმანაწილებელი სისტემები
შიდა საშტატო გადამცემი მილსადენები
 - ტელეკომუნიკაციები
 - ელექტროენერგია
 - კანალიზაცია
 - წყალმომარაგება
- დაახლოებით 1 550 რეგულირებადი საწარმო

კომისიის მისიის განცხადება

გაწეული მომსახურების საფასურად
საწარმოების ტარიფების სამართლიანობის და
მიზანშეწონილობის, ისევე როგორც ამ
მომსახურების ადექვატურობის, ეფექტურობის
და მიზანშეწონილობის უზრუნველყოფა.

კომისიის ტარიფწარმოქმნის პროცესი



კომისიის ტარიფწარმოქმნის პროცესი

იმართება კანონით - KRS 278

ტარიფები უნდა იყოს “სამართლიანი და მიზანშეწონილი” და უნდა იძეოდეს შემდეგის საშუალებას:

- 1) ინვესტორებმა მიიღონ სამართლიანი ამონაგები ინვესტიციაზე;
- 2) კოოპერატივებმა შეინარჩუნონ საკუთარი და სასესხო კაპიტალის მისაღები თანაფარდობა; და
- 3) მთავრობებმა შეასრულონ გამსესხებლების მიერ დადგენილი ვალების მოსახურების მოთხოვნები.

ორ ნაწილიანი პროცესი

➤ მოთხოვნები შემოსავლებზე

➤ ტარიფის დიზაინი

მოთხოვნები შემოსავლებზე – კენტუკიში გამოყენებული გამოთვლის მეთოდები

- 1) ამონაგები საკუთარ კაპიტალზე – გამოიყენება დიდი ინვესტორების კუთვნილი საწარმოების (IOU) მიერ.
- 2) ოპერირების თანაფარდობა – გამოიყენება მცირე IOU-ების მიერ.
- 3) დროში მიღებული პროცენტების თანაფარდობა (TIER) – გამოიყენება ელექტრო კოოპერატივების მიერ.
- 4) ვალების მომსახურების დაფარვის თანაფარდობა – გამოიყენება სახელმწიფო საწარმოების მიერ.

მოთხოვნები შემოსავლებზე – უკუგება კაპიტალზე

ამ მეთოდს იყენებ შემდეგი კერძო საწარმოები: 1 წყალმომარაგების, 4 ელექტროენერგიის, 5 ბუნებრივი აირის

სრული კაპიტალის სატარიფო ბაზა	\$X,XXX
გამრავლებული: კაპიტალის შეწონილ ღირებულებაზე (მოიცავს ვალის და კაპიტალის შეწონილ ღირებულებას)	<u>XX%</u>

დასაშვები უკუგება/წმინდა საოპერაციო შემოსავალი	XXX
პლუს: ექსპლუატაციის და რემონტის ხარჯები (O&M)	X,XXX
ამორტიზაციის ხარჯები	XXX
საშემოსავლო და სხვა გადასახადები	<u>XXX</u>

სულ მოთხოვნა შემოსავლებზე	X,XXX
გამოკლებული: სხვა საოპერაციო შემოსავლები	<u>(XXX)</u>

მომსახურების ტარიფებიდან შემოსავლებზე მოთხოვნა	<u>\$X,XXX</u>
--	----------------

სატარიფო ბაზა

საწარმოს მუშა ძირითადი საშუალებები		\$X,XXX
გამოკლებული: დაგროვებული ამორტიზაცია		(XXX)
სულ ძირითადი საშუალებები		X,XXX
დამატებული: სამუშაო კაპიტალი		XXX
მასალების ინვენტარიზაცია	XX	
გადავადებული ტექნიკური მომსახურება		XXX
გადავადებული დეპეტი		XX
გამოკლებული: გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებები		(XXX)
მომხმარებელთა ავანსები		(XX)
შენატანები		(XXX)
სულ სატარიფო ბაზა		\$X,XXX

კაპიტალის შეწონილი ღირებულება

მთელის
პროცენტი

ღირ.
განაკვ., %

შეწონ.
ღირ, %

ვალი	\$2,000.00	50.00%	5.00%	2.50%
უპირატესი მარაგი	500.00	12.50%	6.00%	0.75%
საერთო კაპიტალი	1,500.00	37.50%	11.00%	4.13%
	\$4,000.00	100.00%		7.38%

უკუგება/საერთო კაპიტალის ღირებულება

უკუგება საერთო კაპიტალზე განისაზღვრება კომისიის
მიერ შემდეგი მეთოდების/ანალიზების კომბინაციის
გამოყენებით:

ჩამოფასებული ნაღდი ფულის მოძრაობა (DCF),
რისკების პრემიების მეთოდი
კაპიტალური აქტივების განფასების მოდელი (CAPM)
მოსალოდნელი შემოსავლების მიდგომა

თითოეული მეთოდისთვის გამოიყენება შუამავლების
ჯგუფები.

მოთხოვნები შემოსავლებზე - ოპერირების თანაფარდობა

ამ მეთოდს იყენებ შემდეგი კერძო საწარმოები: 4 წყალმომარაგების, 38 კანალიზაციის, 11 ბუნებრივი აირის

საოპერაციო ხარჯები

(O&M, ამორტიზაცია, გადასახადები საშემოსავლოს გარდა)

გაყოფილი: 88 % საოპერაციო თანაფარდობა

\$X,XXX

88%

ქვე-ჯამი

გამოკლებული: ზემოთ ნაჩვენები სრული საოპერაციო ხარჯები

X,XXX

(X,XXX)

დასაშვები მარჯა საოპერაციო ხარჯებზე

XXX

დამატებული: ზემოთ ნაჩვენები საოპერაციო ხარჯები

X,XXX

საშემოსავლო გადასახადი, როდესაც საჭიროა

XXX

პროცენტი გრძელვადიან სესხზე

XXX

სულ მოთხოვნა შემოსავლებზე

X,XXX

გამოკლებული: სხვა საოპერაციო შემოსავლები

(XXX)

მომსახურების ტარიფებიდან შემოსავლებზე მოთხოვნა

\$X,XXX

მოთხოვნები შემოსავლებზე – დროში მიღებული პროცენტების თანაფარდობა (TIER)

TIER = (წმინდა მარჟები + წლიური ხარჯები გრძელვადიანი სესხის პროცენტის დაფარვაზე) / წლიური ხარჯები გრძელვადიანი სესხის პროცენტის დაფარვაზე

TIER არის გაზომვადი ფინანსური მექანიზმი, შემუშავებული აშშ-ს სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის სასოფლო რაიონების კომუნალური სამსახურის (სასოფლო რაიონების ელექტრო კოოპერატივების მთავარი მსესხებელი) მიერ.

ამ მეთოდს იყენებენ შემდეგი ელექტრო კოოპერატივები:

2 გენერაციის და გადაცემის კოოპერატივი

19 განმანაწილებელი კოოპერატივი

TIER-ის დაშვებული დონე გენერაციის და გადაცემის კოოპერატივებისთვის განისაზღვრება კომისიის მიერ ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში და დამოკიდებულია საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობაზე კომისიის მიერ საკითხის განხილვის მომენტისათვის.

TIER-ის დასაშვები დონე განმანაწილებელი კოოპერატივებისთვის ჩვეულებრივ განისაზღვრება **2.0**-ის ტოლად, თუმცა შეიძლება იყოს მეტი ან ნაკლები, როდესაც ამას საწარმოს ფინანსური მდგომარეობა მოითხოვს.

2.0 TIER ადგენს წმინდა მარჟას იმ თანხის ოდენობით, რომელიც უდრის წლიურ ხარჯებ გრძელვადიანი სესხის პროცენტის დაფარვაზე.

მოთხოვნა შემოსავლებზე – TIER

O & M ხარჯები	\$X,XXX
პლუს: ამორტიზაციის ხარჯები	XXX
გადასახადები საშემოსავლკოს გარდა	XXX
გრძელვადიანი სესხის პროცენტი	XXX
მოკლევადიანი სესხის პროცენტი	XXX
არასაწარმოო ხარჯები	XXX
დასაშვები TIER -ის მისაღებად საჭირო მარჟა	<u>XXX</u>
სულ მოთხოვნა შემოსავლებზე	\$X,XXX
გამოკლებული: სხვა საოპერაციო შემოსავლები	(XXX)
არასაწარმოო შემოსავლები, მათ შორის საპროცენტო	(XX)
საპატრონაჟო კაპიტალის კრედიტები მსესხებლებისგან	<u>(XX)</u>
მომსახურების ტარიფებიდან შემოსავლებზე მოთხოვნა	<u>\$X,XXX</u>

მოთხოვნები შემოსავლებზე – ვალების მომსახურების დაფარვის თანაფარდობა

ამ მეთოდს შემდეგი საწარმოები იყენებენ:

109 საგრაფოს წყალმომარაგების რაიონი და

103 მუნიციპალური წყალმომარაგების სისტემა, რომლებიც რეგულირებად საბითუმო მომსახურებას ეწევიან.

O&M ხარჯები

\$X,XXX

გადასახადები საშემოსავლოს გარდა

XXX

ამორტიზაცია

XXX

სულ ხარჯები

X,XXX

პლუს: 3 ან 5 წლიანი საშუალო ძირი თანხის და % გადახდები შპს-ზე

XXX

სესხის დაფარვის მოთხოვნა, მსესხებლის მიერ დადგენილი

XX

სულ მოთხოვნა შემოსავლებზე

X,XXX

გამოკლებული: სხვა საოპერაციო შემოსავლები

(XX)

არასაწარმოო, მათ შორის საპროცენტო შემოსავლები

(XX)

მომსახურების ტარიფებიდან შემოსავლებზე მოთხოვნა

\$X,XXX

მოთხოვნა შემოსავლებზე

- ფინანსური ინფორმაცია, რომელიც შემოსავლებზე მოთხოვნის დასაანგარიშებლად გამოიყენება, ნებისმიერი მეთოდის გამოყენებისას სატესტო წელს ეფუძნება.
- სატესტო წელი შეიძლება იყოს ისტორიული ან პროგნოზირებული პერიოდი.
- ისტორიული სატესტო წელიწადისთვის წარმოსადგენი საბუთები განსხვავდება პროგნოზირებული სატესტო წელიწადისთვის წარმოსადგენი საბუთებისაგან.

მოთხოვნა შემოსავლებზე – ისტორიული სატესტო წელი

- შეიძლება იყოს ნებისმიერი 12 თვიანი (თანმიმდევრული) პერიოდი.
- ისტორიულ ფინანსურ ინფორმაციაში დასაშვებია შესწორებების შეტანა, იმ ცვლილებების შესაბამისად, რომლებიც ცნობილია და გაზომვადია.

მოთხოვნა შემოსავლებზე – პროგნოზირებული სატესტო წელი

- პროგნოზირებული სატესტო წელი განისაზღვრება კონკრეტული ხარჯების ამოსაღებად, რომელსაც საწარმო მოელის ახალი ტარიფის შესვლიდან პირველი 12 თვის განმავლობაში.
- არ გამოიყენება ბევრი საწარმოს მიერ წარმოდგენის შესახებ მოთხოვნების სირთულის გამო.

მოთხოვნა შემოსავლებზე – პროგნოზირებული სატესტო წელი

საწარმოების რაოდენობა, რომლებსაც
სატარიფო მოთხოვნა
პროგნოზირებული სატესტო წელის
საფუძველზე შემოაქვთ

წყალმომარაგება	1 148-დან
ელექტროობა	2 25-დან
გაზი	2 27-დან
კანალიზაცია	0 67-დან

მოთხოვნა შემოსავლებზე – დასაშვები ხარჯები

- მიუხედავად იმისა, თუ რომელი ტიპის სატესტო წელი გამოიყენება, დასაშვებია საწარმოს მიერ მომსახურების გაწევისათვის საჭირო ყველა მიზანშეწონილი და გონივრული ხარჯების ამოღება
- დაუშვებელი ხარჯების ტიპები:
 - შენატანები საქველმოქმედო ორგანიზაციებში, სოციალურ კლუბებში და საზოგადოებრივი კეთილდღეობის პროგრამებში.
 - ბონუსები ხელმძღვანელობისთვის, როდესაც ისინი საწარმოს მიერ ფინანსური მიზნების მიღწევის გამო გაიცემა.
 - სარეკლამო ხარჯები.

მოთხოვნა შემოსავლებზე – მარეგულირებელი აქტივები/პასივები

ერთჯერადი შემოსავლები და ხარჯები:

- არამატერიალური აქტივები ამოღებულია სატესტო წლის ოპერაციებიდან.
- მატერიალური აქტივები ამოღებულია სატესტო წლის მოგება-ზარალის ანგარიშიდან; ისინი შეტანილია ბალანსში, როგორც მარეგულირებელი პასივები ან აქტივები; და ამორტიზირებულია კომისიის მიერ დადგენილი პერიოდის განმავლობაში.

მარეგულირებელ აქტივებზე/პასივებზე დაფუძნებული აღრიცხვა ნებადართულია ამერიკული კომპანიებისთვის საბუღალტრო სტანდარტების კოდიფიკაციის 980-340-25-1 (ადრე: ფინანსური ანგარიშგების სტანდარტების განცხადება № 71) შესაბამისად.

მოთხოვნა შემოსავლებზე – მარეგულირებელი აქტივები/პასივები

ამჟამად "საერთაშორისო საბუღალტრო სტანდარტების საბჭოს" (IASB) მიერ გამოცემული "ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტები" (IFRS) არ ითვალისწინებენ მარეგულირებელ აქტივებზე/პასივებზე დაფუძნებულ აღრიცხვას.

"ამერიკის ფასიანი ქაღალდების და ბირჟების კომისია" განიხილავს საჭიროა თუ არა ამჟამად გამოყენებაში მყოფი "ფინანსური აღრიცხვის სტანდარტების საბჭოს" (FASB) მიერ შემუშავებული "ამერიკის ზოგადად მიღებული საბუღალტრო პრინციპების" (GAAP) IFRS-ით ჩანაცვლება. FASB და IASB ამჟამად ერთობლივად მუშაობენ, რათა განსაზღვრონ რა ცვლილებები უნდა იქნას შეტანილი IFRS-ში (თუკი ასეთი ცვლილებები საერთოდ საჭიროა), რათა შესაძლებელი გახდეს მათი ამერიკული კომპანიებისთვის გამოყენება. ძირითად პრობლემად სწორედ IFRS-ში მარეგულირებელ აქტივებზე/პასივებზე დაფუძნებული აღრიცხვის დებულებების არარსებობა განისაზღვრა. მოელიან, რომ IFRS-ში შევა ცვლილებები, რომლებიც მარეგულირებელ აქტივებზე/პასივებზე დაფუძნებული აღრიცხვის დებულებებს გაითვალისწინებენ.

ტარიფის დიზაინი – ზოგადი პრაქტიკა

მას შემდეგ, რაც განისაზღვრება მოთხოვნა შემოსავლებზე, ხდება ტარიფების დიზაინის განსაზღვრა მომსახურების ღირებულების შესწავლის საფუძველზე.

ტარიფის დიზაინთან დაკავშირებით კომისიის ძირითად ამოცანას მომხმარებელთა თითოეული კლასისათვის (მაგ. საყოფაცხოვრებო, კომერციული, საწარმოო და ა.შ.) ტარიფების ისე განსაზღვრა წარმოადგენს, რომ მათ მოუტანონ საწარმოს შემოსავალი, რომელიც ამ საწარმოს მიერ თითოეული კლასის მომსახურების საფასურს დაფარავს.

ზოგადად, ეს ამოცანა გადაჭრილია წყალმომარაგების სფეროში, მაგრამ მისი გადაჭრა ვერ ხერხდება ელექტროენერგიის სექტორისთვის. ელექტროენერგიის სექტორში არსებობს სუბსიდირება როგორც კლასებს შორის, ასევე თავად კლასებს შიგნით. კომისია დროთა განმავლობაში ნელ-ნელა ამცირებს ამ სუბსიდიებს.

სატარიფო განაცხადის განხილვისას წასრმოსადგენი დოკუმენტაცია

- სატარიფო განაცხადების წარდგენისათვის განსაზღვრული მოთხოვნების სია შეგიძლიათ იხილოთ კომისიის ვებ-საიტზე:
<http://psc.ky.gov/Home/utilForms>
- როდესაც საქმე "მცირე" საწარმოს ეხება (წლიური შემოსავალი 5 მილიონ დოლარზე ნაკლები), დამატებითი ინფორმაციის მოპოვება არაფორმალური ურთიერთობებიდან, ჩვეულებრივ საწარმოს ობიექტზე ვიზიტისას ხდება.
- დიდი საწარმოების შემთხვევაში, დამატებითი ინფორმაცია ოფიციალური გზებით, წერილობითი მოთხოვნების გაგზავნის საშუალებით ხორციელდება.

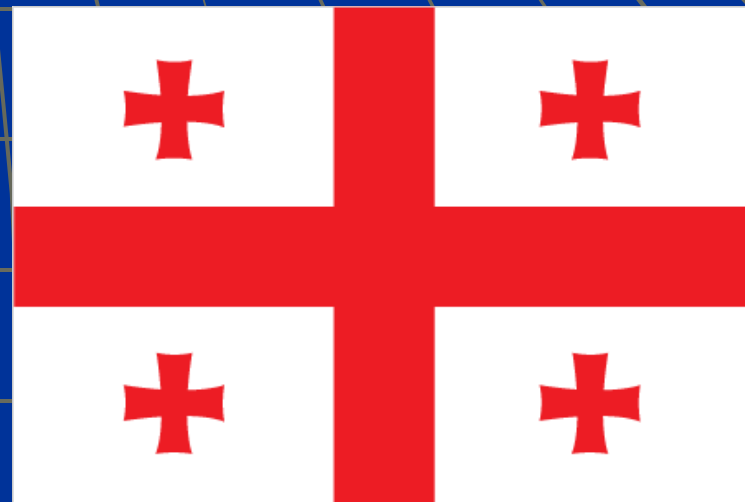
რა ტიპის ინფორმაცია შეიძლება იყოს საჭირო

- 5 ან 10 წლის შედარებითი ბალანსები და მოგება-ზარალის ანგარიშები, თითოეული ანგარიშის დეტალურად გაშიფვრით.
- კომისიისთვის გაგზავნილი წლიური ანგარიშები
- აუდიტის ანგარიშები და დამოუკიდებელი სერტიფიცირებული ბუღალტრების სამუშაო დოკუმენტები
- ბილინგის ჩანაწერები, რომლებიც სატარიფო განაცხადში მოყვანილ ბილინგის დეტერმინანტებს ადასტურებენ
- საბჭოს სხდომის ოქმები
- საერთო საბუღალტრო წიგნი და დამხმარე საბუღალტრო წიგნები
- ჩეკების რეესტრი
- საწარმოს ჩანაწერები
- მომწოდებლების ანგარიშ-ფაქტურები
- სამემოსავლო გადასახადის დაბრუნებები
- შეკვეთები სამშენებლო სამუშაოებზე
- ანგარიშები ბიუჯეტის და საბიუჯეტო ცვლილებების შესახებ
- განაწილება
- ხანდაზმული დებიტორული დავალიანების განრიგი
- სადაზღვევო პოლიტიკები
- სადაზღვევო კვლევები
- სესხების ხელშეკრულებები და სესხების ამორტიზაციის განრიგები
- შესაბამისი მხარეების ტრანზაქციების მიება

სატარიფო საქმეების განხილვის ვადები

როდესაც გამოიყენება ისტორიული სატესტო წელი, კომისიამ უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება მოთხოვნების სიაში ჩამოთვლილი ყველა საბუთის დამაკმაყოფილებელ ფორმაში მიღების დღიდან 6 თვის განმავლობაში. თუკი 6 თვის განმავლობაში გადაწყვეტილება არ მიიღება, საწარმოს შეუძლია დაიწყოს შემოთავაზებული ტარიფების გამოყენება, ოღონდ, კომისიის მიერ გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ, განსხვავება ექვემდებარება გადახდას. პროგნოზირებული სატესტო წელის გამოყენების შემთხვევაში მოთხოვნა 7 თვეს შეადგენს. თუკი კომისია საბუთების წარდგენის დღიდან 10 თვის განმავლობაში ვერ იღებს გადაწყვეტილებას, საწარმოს შეუძლია საბოლოოდ დააკანონოს შემოთავაზებული ტარიფი.

შეკითხვები?



დიდი მადლობა

THANK YOU